

กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย
**Strategic Management Education
of Sangha Thailand**

อินตา ศิริวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Intha Sriwan

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: chaibie2529@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย และเพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานหรือบูรณาการ (Integrated Research) ซึ่งมีแบบสัมภาษณ์ (Interviews) เป็นเครื่องมือและได้ใช้สถิติแบบพรรณนาและแบบอนุมานวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการวิจัยแบบเชิงปริมาณจำนวน 25 รูป/คน และนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จำนวน 5 รูปแบบเจาะจง และการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาเนื้อหา (Content Analysis) ตามที่กำหนด

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคลตามลำดับ

ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดทำแผนงบประมาณ สรรหางบประมาณหลากหลายช่องทาง และประชุมการใช้จ่ายงบประมาณเดือนละ 1 ครั้ง จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร จัดตั้งบุคลากรตามความรู้ ความสามารถ และดำเนินตามระเบียบ

วันที่รับบทความ: 16 เมษายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 28 เมษายน 2563; วันตอบรับบทความ: 2 พฤษภาคม 2563

Received: April 16, 2020; Revised: April 28, 2020; Accepted: May 2, 2020

ราชการ ผู้บริหารมีหลักพุทธธรรม ตั้งเป้าหมายตามนโยบายของโรงเรียน และกระตุ้นความต้องการผ่านสิ่งล่อใจ

กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ประกอบด้วยบริหารตน บริหารคน และบริหารงานอย่างมีเป้าหมายปรับทัศนคติของตนเองและทัศนคติของผู้ร่วมงานจัดตั้งเครือข่ายการทำงานพัฒนาบุคลากรให้ตรงตามความสามารถและวางแผนการบริหารงานทั้ง 4 ด้านร่วมกันผ่าน PS-GANPPI MODEL เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้นแบบของคณะสงฆ์ไทยอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารจัดการศึกษา; คณะสงฆ์ไทย

Abstracts

This research has objectives. To study the educational administration of the Thai clergy To study the educational management strategies of the Thai clergy And to propose educational management strategies of the Thai clergy This research is an integrated research which has an interview (Interviews) tool and uses descriptive and inferential statistics to analyze data according to the quantitative research process, amount 25 images / person and take the results. The research, obtained from quantitative research, conducted in depth interviews of 5 specific forms and content analysis.

The results of the research revealed that the educational administration of all 4 Thai monks were appropriate at a high level, namely general administration. Academic administration Budget management And personnel management respectively

The study of the educational management strategies of Thai monks in all 4 aspects, namely, organizing the curriculum in accordance with the core curriculum Organize learning-centered learning And continuously develop the educational quality assurance system Make a budget plan Recruiting budgets through multiple channels And meeting budget expenditures once a month, developing human resource development plans Establish personnel according to knowledge, ability, and carry out the government regulations Administrators have dharma principles. Set goals according to the school's policy. And stimulate desire through temptation

Strategies for educational administration of the Thai clergy Consisting of self-management, human resource management and management with the aim of adjusting one's own attitudes and attitudes of colleagues, establishing working networks, developing personnel to meet competency, and planning management in all 4 areas through the PS-GANPPI MODEL to The efficiency of educational administration of the

Phrapariyattidhamma schools General Education Department, model of sustainable Thai clergy.

Keywords: Strategic; Management Education; Sangha Thailand

บทนำ

การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนาคณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุตามพระธรรมวินัย สามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย

เมื่อเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัยขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็มีวิธีแสดงออกหลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยพุทธกาล กุลบุตรชาวพุทธ จะต้องหาโอกาสบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพระธรรมวินัยเมื่อมีการบรรพชาอุปสมบทกันอย่างแพร่หลาย ทำให้มีพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้น การที่มีพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางระบบการบริหารจัดการเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เพราะการปกครองนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการพระสงฆ์และพระศาสนาให้มีความเจริญก้าวหน้า ความตั้งมั่นของพระศาสนาจะเกิดประโยชน์ แก่คณะ สงฆ์และมหาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในแง่วิชาการเกี่ยวกับความหมายของการปกครอง ประเภทการปกครอง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ รวมถึงการใช้อำนาจในรูปแบบตามพระวินัยบัญญัติกับรูปแบบตามอำนาจของรัฐ ซึ่งตราผ่านพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับต่างๆ และวิวัฒนาการการปกครองในแต่ละยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีงามและมีประโยชน์โดยตรงต่อการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความสงบเรียบร้อยเป็นแบบอย่างการปกครองของสังคมทั่วไปซึ่งในสังคมสงฆ์ได้รับการยกย่องเชิดชูให้มีสถานภาพสูงกว่าบุคคลทั่วไป (คณาจารย์มหาวิทยาลัย, 2551 : 2)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในปัจจุบัน หากจะนำไปเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ อาจจะนับว่าอยู่ในระดับที่ดีกว่าบางจังหวัด แต่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด อีกทั้งปัจจุบันงานกิจการคณะสงฆ์มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้พระสังฆาธิการต้องเร่งปรับตัวเพื่อทำงานเชิงรุก เพื่อให้เกิดการกระตุ้นงานคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิม โดยเฉพาะพระสังฆาธิการผู้มีบทบาทในการจัดการศึกษา และการปกครอง อาจจะมีเวลาในการดูแลการบริหารได้ไม่ทั่วถึง จะส่งผลกระทบต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมทั้งอาจทำให้ขาดการวางแผนพัฒนาศาสนวัตถุและศาสนบุคคล ด้านการศึกษา

การศึกษาสงฆ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งการศึกษา แผนกธรรม บาลีปริยัติธรรมแผนกสามัญและระดับอุดมศึกษา ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้พระภิกษุ สามเณร ต้องปรับตัวเองเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกต่อไป ซึ่งในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และภาษา ก็จะต้องเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างแน่นอน ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาสงฆ์จะต้องมีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการบริบทของสังคมต่อไป

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังพบปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ กล่าวคือ ด้านบุคลากรพบว่ายังขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติที่เหมาะสม ด้านอาคารสถานที่ยังมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง รวมทั้งปัญหาด้านการบริหารงานของโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และยังพบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่มีบุคลากรประจำ ครูผู้สอนเป็นเพียงแต่จ้างสอนเป็นชั่วคราวซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้ง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่ำ ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนขาดแคลนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอาโช เสี้ยกัง (มาเยอะ) (2558 : 92) พบว่า ด้านหลักสูตรเป็นหลักสูตรแกนกลางการจัดการเรียนการสอน จึงไม่ค่อยเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนยังขาดการเน้นการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ ขาดการจัดการเรียนการสอนแบบหลากหลาย ขาดการเรียนการสอนที่ เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ด้านสื่อการเรียนการสอนขาดสื่อหรือ

เทคโนโลยีการเรียนการสอน ที่หลากหลายและมีความทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลขาดการพัฒนาหรือรูปแบบและความหลากหลายของการ วัดและประเมินผล

การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีจำนวน นักเรียนที่เข้าเรียนลดน้อยลง ซึ่งอาจเกิดจากหลายๆ สาเหตุ เช่น พระภิกษุสามเณรมีโอกาส เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาอื่นๆ มากขึ้น ขาดแรงจูงใจในการเข้าเรียน และผู้ที่เข้ามาเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสามารถสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อใน สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศมีจำนวนน้อยมาก เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ล้วนมี ผลมาจากปัญหาการบริหารงานวิชาการที่ขาดประสิทธิภาพ จากสภาพการณ์ดังกล่าว เพื่อให้ การบริหารจัดการงานด้านวิชาการให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอันจะส่งผลให้การศึกษาพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างจริงจัง และถูกต้องตามหลักการบริหารงานวิชาการ ทั้งในด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา รวมทั้งการประกัน คุณภาพการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นแนวทางที่จะพัฒนา งานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เจริญมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสมควรที่จะทำการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหาร จัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย” อันจะก่อให้เกิดเป็นประโยชน์แก่การใช้กลยุทธ์ในการ จัดการศึกษาสงฆ์ในปัจจุบันให้ประสิทธิภาพและทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย
3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย” ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ เช่น พระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วยขอบเขตการ

บริหาร 4 ด้านตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 114)

2. ขอบเขตด้านประชากร

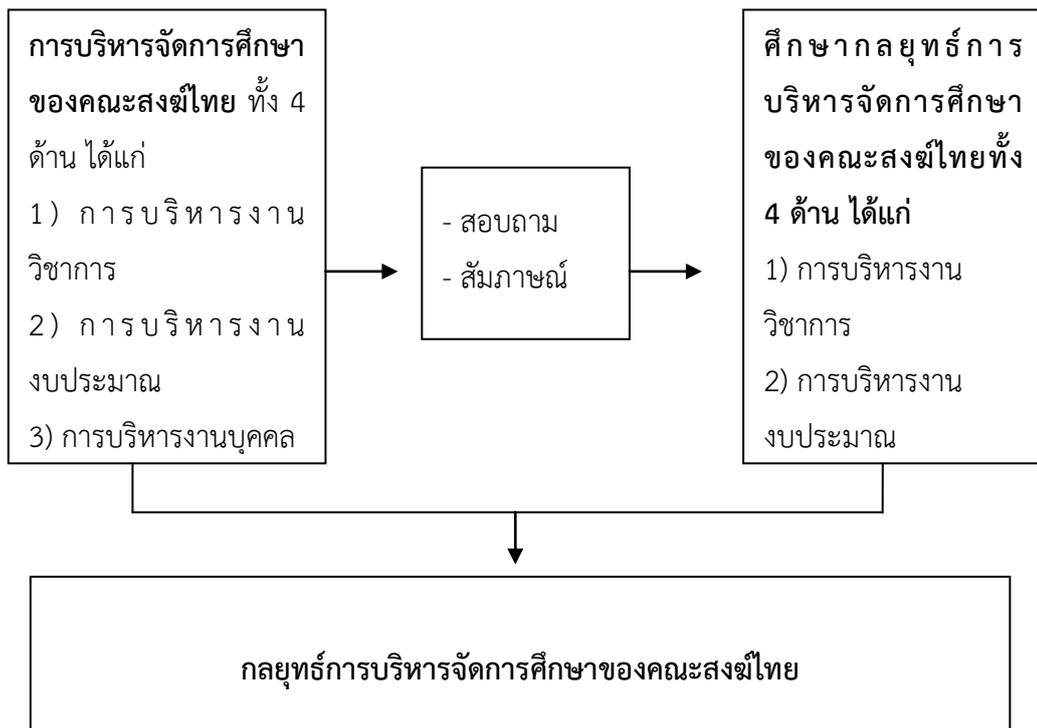
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานหรือบูรณาการ (Integrated Research) ซึ่งมีแบบสัมภาษณ์ (Interviews) เป็นเครื่องมือและได้ใช้สถิติแบบพรรณนาและแบบอนุมานวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการวิจัยแบบเชิงปริมาณ จากประชากร 180 รูป/คน ทำการเปิดตารางตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 รูป/คน และนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จำนวน 5 รูปแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่เป็นโรงเรียนต้นแบบจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมหาสวัสดิ์คีรีาคพุดมาราม โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดตากฟ้า (ศรีนภเขตวิทยา) โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง และลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) เพื่อศึกษา ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ผู้บริหารและครูส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาอื่น มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หลักสูตรเหมาะสมกับสถานศึกษา

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารและครูมีการวิเคราะห์การเงินอย่างถูกต้อง มีการวางแผนรายรับ-รายจ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์การเงินอย่างชัดเจน

3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารและครูมีการวิจัยและสำรวจความต้องการของบุคลากร ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การให้บุคลากรพ้นจากงานเมื่อทำผิดร้ายแรง

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้บริหารและครูมีระเบียบประเพณีประวัตินิสิตอย่างถูกต้อง บุคลากรภายในองค์กรมีความเป็นกัลยาณมิตร สภาพแวดล้อมส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยโดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ดังต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดทำแผนงบประมาณ สรรหางบประมาณหลากหลายช่องทาง และประชุมการใช้จ่ายงบประมาณเดือนละ 1 ครั้ง

3) ด้านการบริหารงานบุคคล จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร จัดตั้งบุคลากรตามความรู้ ความสามารถ และดำเนินตามระเบียบราชการ

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารมีหลักพุทธธรรม ตั้งเป้าหมายตามนโยบายของโรงเรียน และกระตุ้นความต้องการผ่านสิ่งล่อใจ

3.กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ประกอบด้วย

G = Goal (เป้าหมาย) หมายถึง การบริหารสถานศึกษาต้นแบบสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นอันดับแรกหากต้องการมีสมรรถนะสูงผู้บริหารจำเป็นจะต้องกำหนดเป้าหมายในการบริหารให้ประสบผลสำเร็จในด้านนั้นๆเป็นอันดับแรก

A = Attitude (ทัศนคติ) หมายถึง หลังจากมีเป้าหมายของการบริหารแล้วควรปรับทัศนคติของตนเองและทัศนคติของผู้ร่วมงานในองค์กรให้มีทัศนคติที่ดีในการพัฒนางานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

N = Network (เครือข่าย) หมายถึง เมื่อปรับทัศนคติของตนเองและบุคลากรในองค์กรเรียบร้อยแล้วควรจัดตั้งเครือข่ายการทำงานผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ เฟสบุ๊ค (Facebook) ไลน์ (Line) เป็นต้นเพื่อติดต่อสื่อสารการทำงานอย่างรวดเร็ว

P = Performance (ประสิทธิภาพ) หมายถึง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแต่ละหน้าที่โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วยแรงจูงใจต่างๆเพื่อเป้าหมายอันสูงสุดขององค์กร

P = Personnel (บุคลากร) หมายถึง เมื่อผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย ปรับทัศนคติ สร้างเครือข่าย จัดทำแผนเรียบร้อยแล้วควรมอบหมายงานให้บุคลากรตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อการบรรลุเป้าหมายของประสิทธิภาพการบริหาร

Iddhipadas IV (อิทธิบาท 4) หมายถึง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในทุกกิจกรรมจะต้องดำเนินบนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท 4 พอใจ เพียรพยายาม จดจ่อ ไตร่ตรองเพื่อพัฒนาสู่ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้นแบบของคณะสงฆ์ไทยอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ผู้บริหารและครูส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาอื่น มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หลักสูตรเหมาะสมกับสถานศึกษา

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารและครูมีการวิเคราะห์การเงินอย่างถูกต้อง มีการวางแผนรายรับ-รายจ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์การเงินอย่างชัดเจน

3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารและครูมีการวิจัยและสำรวจความต้องการของบุคลากร ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การให้บุคลากรพ้นจากงานเมื่อทำผิดร้ายแรง

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้บริหารและครูมีระบบระเบียบประวัตินิสิตอย่างถูกต้อง บุคลากรภายในองค์กรมีความเป็นกัลยาณมิตร สภาพแวดล้อมส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารทั้ง 4 ด้านผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้องค์กรมีประสิทธิภาพ มีชื่อเสียง ตามนโยบายที่โรงเรียนได้ตั้งไว้ สามารถพัฒนาการบริหารทั้ง 4 ด้านให้มีประสิทธิภาพและผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับ ลิขสิทธิ์ สิงห์ฮอย (2552 : 79) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้สื่อการสอนของครู อาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่ (1) ครู อาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ โดยส่วนรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายชั้นทั้ง 4 ชั้น อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชั้นการเลือก ชั้นการประเมินผล ชั้นการนำเสนอ และชั้นการเตรียม เมื่อพิจารณารายข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจำนวน 2 ข้อ ในแต่ละด้านดังนี้ เลือกสื่อที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและเลือกสื่อที่หาง่ายศึกษา รายละเอียดจากคู่มือก่อนใช้สื่อการสอนและทดลองใช้สื่อการสอนก่อนนำไปใช้จริงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนและเนื้อหาที่เรียนเสมอและใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อให้การใช้สื่อการสอนมีประสิทธิภาพ (2) ครู อาจารย์ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ สาย แวงคำ (2554 : 85) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่ม 9 พบว่า (1) บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพ เห็นว่ามีปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญกลุ่ม 9 โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่าปัญหาด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการประเมินผล การจัดงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และงานทะเบียนนักเรียน ด้านการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมทางด้านวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการจัดการเรียนการสอน (2) บุคลากรมีสถานภาพต่างกัน เห็น

ว่ามีปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 9 เป็นรายด้าน 3 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่าปัญหาการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และงานทะเบียนนักเรียนและด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยโดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ดังต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดทำแผนงบประมาณ สรรหางบประมาณหลากหลายช่องทาง และประชุมการใช้จ่ายงบประมาณเดือนละ 1 ครั้ง

3) ด้านการบริหารงานบุคคล จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร จัดตั้งบุคลากรตามความรู้ ความสามารถ และดำเนินตามระเบียบราชการ

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารมีหลักพุทธธรรม ตั้งเป้าหมายตามนโยบายของโรงเรียน และกระตุ้นความต้องการผ่านสิ่งล่อใจ จากผลการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยดังกล่าว เนื่องจากการบริหารทั้ง 4 ด้านจำเป็นอย่างมากต่อการบริหารสถานศึกษาทุกแห่ง การมีแผนกลยุทธ์ในแต่ละด้านจึงเป็นเหมือนเข็มทิศคอยชี้แนะให้ผู้บริหารเดินไปตามเป้าหมายที่วางไว้เช่น การบริหารงานวิชาการมีหลักสูตรแกนกลางในการเป็นแผนที่ การบริหารงบประมาณมีแผนงบประมาณ การบริหารงานบุคคลมีแผนพัฒนาบุคลากร และการบริหารงานทั่วไปต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ โกมลิตพิงศ์ (2550 : 5) ได้วิจัยเรื่องการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จีนิกายในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าการจัดการมีการกำหนดนโยบายจากเจ้าอาวาสผู้ดำรงตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีการบริหารจัดการที่แบ่งเป็นฝ่ายด้านการเรียนมีครูใหญ่เป็น

ผู้รับผิดชอบและตำแหน่งการบริหารจัดการออกเป็นฝ่ายต่างๆให้ร่วมกันรับผิดชอบงานทั้งหมดในโรงเรียนเนื่องจากการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้ลักษณะการบริหารงานในโรงเรียนค่อนข้างเป็นทางการไปด้วย (E=Education) หมายถึงการบริหารกิจการด้านการศึกษาเป็นงานการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษารูปแบบโครงสร้างมีผู้จัดการผู้ช่วยผู้จัดการคณะกรรมการสถานศึกษาครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่แบ่งเป็นการบริหารกิจการของโรงเรียนเป็น 6 ฝ่ายคือฝ่ายวิชาการฝ่ายปกครองฝ่ายธุรการฝ่ายแผนงานและบริหารงานทั่วไปฝ่ายบริหารและฝ่ายทะเบียนและวัดผลและพระครูใบฎีกาบุญชู ชุติปัญญา (บุญวงศ์) (2554 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาผลการวิจัยพบว่ามี ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาโดยใช้การระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเจาะจงมานำเสนอสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียน 2) การประเมินสมมุติฐานรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญ 23 รูป/ท่านมารับทราบสภาพปัญหาในขั้นที่ 1 แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนและเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากนั้นได้เชิญให้ผู้เชี่ยวชาญระดมความคิดปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาแล้วประเมินผลรูปแบบการบริหารโรงเรียน 3) การทดลองรูปแบบการบริหารโรงเรียนวัดบึงกิตติวิทยา 4) ปรับปรุงรูปแบบเป็นครั้งสุดท้ายจากผลการประเมินและทดลองรูปแบบพบว่ารูปแบบนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์นำไปปฏิบัติได้และมีประโยชน์ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร, ผู้จัดการ, ผู้อำนวยการ, สถานักเรียน, ฝ่ายงานวิชาการ, ฝ่ายงานงบประมาณ, ฝ่ายงานบุคคล, ฝ่ายการบริหารงานทั่วไป

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ประกอบด้วย

G = Goal (เป้าหมาย) หมายถึง การบริหารสถานศึกษาต้นแบบสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นอันดับแรกหากต้องการมีสมรรถนะสูงผู้บริหารจำเป็นจะต้องกำหนดเป้าหมายในการบริหารให้ประสบผลสำเร็จในด้านนั้นๆเป็นอันดับแรก

A = Attitude (ทัศนคติ) หมายถึง หลังจากมีเป้าหมายของการบริหารแล้วควรปรับทัศนคติของตนเองและทัศนคติของผู้ร่วมงานในองค์กรให้มีทัศนคติที่ดีในการพัฒนางานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

N = Network (เครือข่าย) หมายถึง เมื่อปรับทัศนคติของตนเองและบุคลากรในองค์กรเรียบร้อยแล้วควรจัดตั้งเครือข่ายการทำงานผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ เฟสบุ๊ค (Facebook) ไลน์ (Line) เป็นต้นเพื่อติดต่อสื่อสารการทำงานอย่างรวดเร็ว

P = Performance (ประสิทธิภาพ) หมายถึง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแต่ละหน้าที่โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วยแรงจูงใจต่างๆเพื่อเป้าหมายอันสูงสุดขององค์กร

P = Personnel (บุคลากร) หมายถึง เมื่อผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย ปรับทัศนคติ สร้างเครือข่าย จัดทำแผนเรียบร้อยแล้วควรมอบหมายงานให้บุคลากรตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อการบรรลุเป้าหมายของประสิทธิภาพการบริหาร

Iddhipadas IV (อิทธิบาท 4) หมายถึง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในทุกกิจกรรมจะต้องดำเนินบนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท 4 พอใจ เพียรพยายาม จดจ่อ ไตร่ตรองเพื่อพัฒนาสู่ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้นแบบของคณะสงฆ์ไทยอย่างยั่งยืน โดยผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง เสริมสร้างความรู้และประสิทธิภาพให้แก่ตนเองและคนในองค์กรและมีคุณธรรมประจำใจคือหลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารเพื่อบริหารตน บริหารคน และบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ผลการวิจัยนี้จึงมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เจริญ ราชโสภา, 2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา” ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอนคือการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมการวางแผนการมีส่วนร่วมตัดสินใจการมีส่วนร่วมการปฏิบัติการการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลและการมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนาภารกิจและขอบข่ายงานด้านวิชาการประกอบด้วย 12 ด้านคือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษาการแนะแนวการศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการและการ

ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลรอบคร้วองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1.2 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.3 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรภายในระยะเวลา 5 ปี เพื่อปรับปรุงให้ทันสมัยและมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรมีแผนพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้เพิ่มมากขึ้นทั้งทางโลกและทางธรรม

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาควรจัดตั้งเครือข่ายการบริหารงานวิชาการร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง และควมมีศักยภาพสูงของงานวิชาการ

2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาควรจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อหาแหล่งทุนสนับสนุน และเสริมสร้างศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยในประเด็นกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยจึงควรศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกนักธรรมและบาลีเพิ่มเติม

3.2 ควรมีการทำกรวิจัยในประเด็นประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรมและบาลีของคณะสงฆ์ไทย

3.3 ควรมีการทำวิจัยในประเด็นแนวทางการพัฒนาหรือกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้นแบบของคณะสงฆ์ไทย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ โกมลิตธิพงศ์. (2550) *การบริหารกิจการของคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย*. พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัย. (2551). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เจริญ ราชโสภา. (2554). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระครูใบฎีกาบุญชู ชูติปณโณ (บุญวงศ์). (2554). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. ดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พระอาโช เสี้ยก้ง (มาเยอะ). (2558). *การศึกษาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลิลลิตี สิงห์ออย. (2552). *การใช้สื่อการสอนของครู-อาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาย แวงคำ. (2554). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 9*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.